

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БЕСТСЕЛЕР XXI СТОЛІТТЯ!

Роман екранізовано 2004 року.

Кохання — це випадковий збіг у житті невідповідних людей.

Вони не повинні були зустрітися, але зустрілися й закохалися до безтями. Він — відомий лікар, який має привабливу дружину, дочку та віллу на березі моря. Вона — емігрантка, яка не має нічого, крім незвичного імені.

Вони зустрілися вночі в барі. Він кохав і ненавидів її, а вона просто обожнювала цього безжального чоловіка. Проте доля була нещадною до них: він зрікся її, а коли зрозумів, що накоїв, було вже пізно, занадто пізно...

Я кохав її, але вже був не в змозі притягати до себе її увагу. Я кохав її, а проте їздив на околицю, до тієї кістякової жінки. Вона не розчарувала мене, у неї не було плотських спогадів. Я займався сексом із ніким. Під час цих перепочинків, сповнених ейфорією й пристрастю, я ставав тим відчайдушним юнаком, яким хотів стати, проте так і не став.

МАРГАРЕТ МАДЗАНТІНІ

Одне життя — дві долі

Не йди

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-0533-8

9 786171 205338

МАРГАРЕТ МАДЗАНТІНІ

Одне життя — дві долі

Не йди

КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ

МАРГАРЕТ МАДЗАНТІНІ

Не йди

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2016 СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЯ

УДК 821.131.1
ББК 84(4Іта)
М13

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

First Italian edition by Arnoldo Mondadori Editore S.p.A

Cover artwork from the motion picture
Non ti muovere directed by Sergio Castellitto

Courtesy of Medusa Film S.p.A. and Cattleya S.p.A.

Перекладено за виданням:
Mazzantini M. Non ti muovere : Romanzo / Margaret Mazzantini. —
Milano : Mondadori, 2014. — 295 p.

Переклад з італійської *Віктора Степанова*

Дизайнер обкладинки *Тетяна Коровіна*

ISBN 978-617-12-0533-8
ISBN 978-88-6621-095-5 (італ.)

© Margaret Mazzantini, 2001
© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016
© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

Ти не зупинилася перед знаком «Stop». Пролетіла у своїй куртці зі штучного хутра, у навушниках. Щойно скінчився дощ, і невдовзі піде знову. Понад горішніми гілками платанів та антенами юрбилися шпаки в попелястому повітрі, сповнюючи його пір'ям і цвірінканням, їхні плями мигтіли, коли пташки збивалися в купу, не завдаючи шкоди одна одній, потім розпростували крила й розліталися, збираючись на новий виток. Унизу люди тримали над головою газети чи просто руки, затуляючись від граду з їхнього посліду, що сипався горохом з неба та скупчувався на асфальті разом з опалим мокрим листям; його солодкавий і гнітючий запах панував довкіл, і перехожі поспішали проминути цю місцину.

Ти виїхала з кінця вулички, летіла до перехрестя. Тобі це майже вдалося, і водій у тій машині майже ухилився від тебе. Але на асфальті була багнука — масний слід від шпачиних зграй. Колеса ковзнули, ледь-ледь, проте цього вистачило, щоб зачепити твій моторолер. Ти підлетіла до пташок і впала просто в їхній слід, і разом з тобою впав твій рюкзак з наклейками. Два твої зошити опинилися на краю хідника, у калюжі з чорною водою. Шолом покотився по дорозі, наче порожня голова, бо ти його не застебнула. До тебе одразу ж хтось підбіг. Ти лежала з розплющеними очима, заманим багнукою ротом. Асфальт увійшов тобі в шкіру, наставивши цяточок на щоках, як у неголеного чоловіка. Музика увірвалася, навушники сповзли під волосся. Чоловік

з автівки кинув дверцята навстіж і підійшов до тебе, подивився на твоє відкрите чоло й поліз у кишеню по мобільний телефон, та він випав у нього з рук. Якийсь хлопець підняв телефон, саме він і викликав «швидку». Тим часом рух транспорту зупинився. Ця машина стала поперек колії, і трамвай не міг проїхати. Водій вийшов, багато людей повиходило й пішло до тебе. Люди, яких ти ніколи не бачила, обмацували тебе поглядами. Слабкий стогін донісся з твоїх губ, на яких виступила рожева піна, а ти знепритомніла. Рух транспорту був напруженим, і через це «швидка» спізнилася. Та ти вже не поспішала. Ти завмерла, як поранена пташка.

Потім «швидка» з увімкненими сиренами об'їжджала інші машини. Вони притискалися до хідникової огорожі, а «швидка» заїхала просто на набережну, тим часом флакон із фізіологічним розчином теліпався над твоєю головою, чиясь рука то стискала, то відпускала блакитний балон штучної вентиляції легенів, щоб закачати тобі повітря. У приймальному покої реаніматолог «швидкої» натиснула тобі пальцем між нижньою щелепою та під'язиковою кісткою, у больове місце. Твоє тіло відреагувало надто слабко. Вона взяла марлеві тампони й витерла кров, що збігала з чола. Подивилася на твої зіниці, нерухомі й асиметричні. Дихання було нерегулярним. Вони вставили тобі в рота орофарингегальний повітропровід, щоб дістати запалий язик. Звідти вибрали кров, гудрон, слиз і один зуб. На пальці тобі причепили кліпсою пульсоксиметр, щоб заміряти рівень насиченості крові киснем; твій оксигемоглобін був дуже низьким: тільки вісімдесят п'ять відсотків. Тоді тобі зробили інтубацію¹. Ла-

¹ Інтубація — введення спеціальних трубок у просвіт гортані, трахеї і бронхів з метою відновлення й поліпшення прохідності дихальних шляхів. (Тут і далі прим. пер.)

рингоскоп ковзнув тобі в рот своїм льодяним світлом. Увійшов санітар, штовхаючи перед собою пристрій для кардіомоніторингу, вставив штепсель, та апарат не увімкнувся. Він штурхнув його, легенько штурхнув, і монітор запрацював. Тобі задерли майку й до грудей притиснули присоски з електродами. Тобі довелося трішки зачекати, оскільки зал комп'ютерної томографії не був вільним, потім тебе доправили в камеру опромінювання. Травма була у скроневій ділянці. З-за скляної перегородки реаніматолог попросила радіолога зробити ще знімки, більш наближені. Вони побачили глибину та поширення гематоми поза церебральною паренхімою. Гематома від зворотного удару, якщо вона була, залишилася поза полем зору. Але тобі не впорснули у вену контрастну рідину, побоюлися ниркових ускладнень. Негайно зателефонували на четвертий поверх, щоб там підготували операційну.

Реаніматолог запитала:

— Хто сьогодні чергує в нейрохірургії?

Тебе почали готувати. Санітарка повільно роздягала тебе, розрізаючи одяг ножицями. Вони не знали, як сповістити твоїх близьких. Сподівалися знайти у твоїх речах якийсь документ, та в тебе його не було. Був твій рюкзак, там знайшли твій щоденник. Реаніматолог прочитала ім'я, а потім прізвище. Вона зупинилася на прізвищі й лише трохи згодом повернулася до імені. Її кинуло в жар, їй забракло повітря і стало важко дихати, неначе клубок у горлі застряг. Тоді вона навіть забула про свою криваву роль, подивилася на твоє обличчя, як звичайна жінка. Вдивлялася у твої опухлі контури з надією прогнати цю жахливу думку. Але ти дуже схожа на мене, і Ада, лікарка-реаніматолог, не могла цього не помітити. Санітарка повільно голила тобі голову, твоє волосся падало на підлогу. Ада простягнула руку по чергове каштанове пасмо.

— Обережно, обережно, — прошепотіла вона. Вона пішла до реанімації, до чергового нейрохірурга: — Там дівчинка, яку щойно привезли...

— Та ти ж без маски. Ходімо звідси.

Вони покинули цей асептичний блок, куди не допускали родичів, де хворі лежать голі поряд з апаратами штучного дихання, і разом повернулися туди, де тебе готувала санітарка. Нейрохірург подивився на електрокардіограму в моніторі та на кров'яний тиск.

— У неї низький тиск, — сказав він. — Ви виключили пошкодження огруддя чи очеревини?

Потім він подивився на тебе, побіжно. Швидким рухом пальців він підняв тобі повіки.

— То що? — запитала Ада.

— В операційній готові? — звернувся він до санітарки.

— Готуються.

Ада повторила знову:

— Тобі не здається, що вона схожа на нього?

Нейрохірург повернувся й підніс томографічний знімок до світла, що падало з вікна:

— Гематома розповзлася між мозком і твердою мозковою оболонкою...

Ада стиснула руки й запитала ще голосніше:

— Вона схожа на нього, правда ж?

— Можливо, навіть міжоболонкова...

На вулиці дощило. Ада пройшла коридором, що з'єднує приймальний pokій з відділенням загальної терапії, притиснувши схрещені руки, у сорочці з половинним рукавом, тихо ступаючи в зелених гумових сабо. Вона не поїхала до хірургії ліфтом, піднялася пішки. Їй потрібно було рухатися, щось робити. Я знаю її вже двадцять п'ять років. Перш ніж одружитися, я навіть недовго залицявся до неї десь на

межі між грою та щирими почуттями. Вона відчинила двері. В ординаторській був санітар, що виносив чашки після кави. Вона взяла шапочку й маску, квапливо наділа їх та увійшла в операційну.

Напевно, я побачив її дещо пізніше, коли поглянув на медсестру, щоб передати затискачі. Дивно, що я її тут бачу, подумав я, вона працює в реанімації, і ми зустрічаємося рідко, переважно в барі, у підвалі. Та я не звернув на неї особливої уваги, навіть не кивнув їй на знак привітання, відчепив ще один затискач і віддав їй. Ада дочекалася, доки мої руки звільняться від операції.

— Професоре, можна вас? — прошепотіла вона.

Тим часом медсестра видобувала голку, схожу на спис, зі стерильного пакета, я почув шарудіння розірваного плівчастого паперу, повернувся й зустрівся поглядом з Адою. Вона стояла поряд зі мною, а я цього не помітив. То була пара жіночих очей, без макіяжу, що тремтіли на світлі. До того як піти працювати в реанімацію, вона була одним із найкращих анестезіологів у лікарні, робила анестезію багатьом моїм пацієнтам. Я бачив, як вона не піддавалась емоціям і в складніших випадках, і завжди її за це поважав, тому що знав, як важко їй було стримувати себе під цією зеленою сорочкою.

— Опісля, — буркнув я.

— Ні, це терміново, професоре, прошу вас.

Тон її голосу змінився, у ньому була якась дивна владність. Медсестра простягнула мені голкотримач. Я ніколи не переривав операції до повного її завершення. Я стиснув руку й помітив, що зробив це з запізненням. Я збирався зашивати м'язову фасцію на очеревині. Відступив, щоб віддалитися від пацієнта, та наштовхнувся на когось, хто був у мене за спиною.

— Закінчуй ти, — сказав я своєму асистентові.

Медсестра передала голкотримач йому. Я почув, як ця залізна штука лягнула йому по долоні в гумовій рукавичці, глухий звук, що раптом відлунув у моїх вухах. Усі присутні подивилися на Аду.

Двері операційної беззвучно зачинилися за нами. Ми стояли непорушно одне перед одним у залі попередньої анестезії:

— Ну, що там?

Груди Ади здіймалися під сорочкою, на відкритих руках від холоду повиступали сироти.

— Професоре, там у нас дівчина з черепною травмою...

Не звертаючи на це уваги, я машинально стягнув з себе рукавички:

— Та кажіть уже.

— Я знайшла щоденник... у ньому було її прізвище, професоре.

Я підніс руку й зірвав їй маску з обличчя. У її голосі більше не було збудження, сміливість скінчилася. Це було прохання по допомозу, спокійне та майже нечутне:

— Як звати вашу дочку?

Здається, я нахилився до неї, щоб краще її побачити, щоб знайти в глибині її очей ім'я, чиє завгодно, та тільки не твоє.

— Анджела, — прошепотів я в ті очі й побачив, як вони вибалушуються.

Я побіг сходами вниз, біг під дощем між будинками, біг, коли «швидка» різко загальмувала за два метри від моїх ніг, пробіг крізь скляні двері приймального покою, пробіг через сестринську, забіг у палату, де репетував хтось із переламаною кінцівкою, потім у порожню сусідню палату. Я зупинився. На підлозі лежало твоє волосся. Твоє кашта-

нове хвилясте волосся, зібране в купку разом із закривавленими марлевими тампонами.

В одну мить я став живим мерцем. Я поплентався в реанімаційну залу по коридору до самої скляної стіни. Ти тут, поголена, інтубована, зі світлим пластиром навкруги твого опухлого, почорнілого обличчя. Це ти. Виходжу з-за скла і стаю поряд з тобою. Що ж я за батько, нещасний батько, зламаний горем, з пересохлим ротом, холодний піт стікає в мене з волосся. Я так і не можу усвідомити, що сталося, стою собі в ступорі, а голова немов у тумані. Я наче робот, у мене емболія від болю. Та я заплющую очі й жену цей біль. Це не ти, бо ти ж у школі. От я зараз розплющую очі й не знайду тебе, а знайду якусь іншу дівчинку, неважливо яку, якусь випадкову дівчинку. Тільки не тебе, Анджело. Широко розплющую очі, але це саме ти, випадково це саме ти.

На підлозі стоїть коробка з написом «Небезпечні відходи», я беру цю людину та кидаю її туди. Я мушу зробити це, то — мій обов'язок, єдине, що мені залишається. Я мушу дивитися на тебе так, наче ти не маєш до мене жодного стосунку. Один з електродів незручно проходить по твоєму соску, я знімаю його та ставляю на інше місце. Дивлюся в монітор: п'ятдесят чотири удари, потім менше: п'ятдесят два. Піднімаю тобі повіки, зіниці нерівні, права повністю розширилася, внутрішньочерепна травма саме в цій півкулі. Потрібно негайно тебе оперувати, щоб мозок міг дихати, звільнити від тієї маси, що посунулася від гематоми і тепер тисне на черепну коробку, — твердої, нееластичної, від якої задихаються мозкові центри та іннервують усе тіло, позбавляючи щомиті якоїсь частинки тебе самої.

Повертаюся до Ади:

— Їй уже зробили укол кортизону?

— Так, професоре, і гастропротектор теж.

— Є інші травми?

— Не виключаємо розрив селезінки.

— А який гемоглобін?

— Дванадцять.

— А хто в нейрохірургії?

— Я, у нейрохірургії я. Привіт, Тімотео.

Альфредо поклав руку мені на плече, на ньому розстебнутий халат, його волосся й обличчя мокрі.

— Мені подзвонила Ада, я щойно від'їжджав.

Альфредо найкращий у своєму відділенні, а проте він не користується великою повагою ні в кого, він невпевнений у собі, часто замкнений, з непривабливою зовнішністю, оперує в тіні свого завідувача, одразу знічується, як той лише на нього подивиться. Я давав йому поради кілька років тому, та він не став мене слухатися, його характер не дорівнює його таланту. Знаю, що він розлучився з дружиною, що в нього є син-підліток, більш-менш твого віку, Анджело. Це вже було не його чергування, він би вже міг бути вдома, жодному хірургові не подобається оперувати родичів свого колеги. Та він спіймав таксі, а коли опинився в заторі, вистрибнув з автомобіля, щоб прибути раніше, побіг під дощем. Не знаю, чи зробив би я те саме.

— Усе готово? — запитав Альфредо.

— Так, — відповіла медсестра.

— Тоді мерщій нагору!

Ада підходить до тебе, відключає апарат штучного дихання та підключає тебе до кисневої подушки на час транспортування. Потім тебе везуть. Бачу, як твоя рука спадає з нош, поки тебе везуть у ліфті, Ада нахиляється та кладе її на місце.

Я залишаюся з Альфредо, ми сидимо з ним у кімнаті, сусідній з реанімаційною. Альфредо вмикає світло діафа-

носкопа, підносить до нього твій томографічний знімок і дивиться на нього впритул. На певному місці він зупиняється, наморщує чоло між бровами, вдивляється пильніше. Я знаю, що означає шукати сліда, який би міг тобі допомогти, на розмитому томографічному знімку.

— Бачиш, — каже він, — ось головна гематома, одразу ж над твердою мозковою оболонкою, сюди я доберуся легко... Треба подивитися, наскільки пошкоджено мозок, цього не можна знати наперед. Потім ще отут далі, не знаю, можливо, це крововилив від зворотного удару...

Ми дивимося один на одного в неясковому світлі, яке проектує на наші плечі твій мозок. Знаємо, що не можемо брехати один одному.

— Може статися, що в неї вже почалися ішемічні ускладнення, — шепочу я.

— Мені треба туди зазирнути, тоді знатимемо.

— Їй п'ятнадцять років.

— Тим краще, серце сильне.

— Вона не сильна... ще маленька.

Я стаю навколішки й уже плачу, не стримуючись, притискаючи долоні до мокрому обличчю.

— Вона помре, правда ж? Ми обидва це знаємо, у неї в голові повно крові.

— Аніхріна, Тімотео, ми не знаємо.

Він стає на коліно біля мене, бере мене під руки й сильно струшує та при цьому струшується сам.

— Зараз почнемо оперувати й побачимо. Я витягну гематому, дам мозку продох і побачимо, що буде. — Він піднімається. — Ти будеш разом зі мною, так?

Витираю собі носа й очі передпліччям, перш ніж піднятися. На щетині в мене залишається блискуча смужка слизу.

— Ні, я вже нічого не пам'ятаю в мозку, я тобі не помічник...

Альфредо пильно дивиться на мене своїм спокійним поглядом, він знає, що я брешу.

У ліфті ми більше не розмовляємо, дивимося вгору на номери поверхів, що підсвічуються по черзі. Розходимося без слів, навіть не доторкнувшись один до одного. Ще кілька кроків, і я вже сідаю в ординаторській. Альфредо готується. Подумки стежу за його рухами, за цим ритуалом, який я так добре знаю. Його руки поринають по самі лікті у великий умивальник з нержавійки, пальцями він дістає з паперової обгортки продезінфіковану губку, відчувається запах амонію. Одна медсестра подає йому рушник, а друга зав'язує халат. Незвичайне мовчання панує навкруги, мовчання людей, які щойно оніміли. Перед відчиненими дверима проходить санітар, якого я добре знаю, я перехоплюю його погляд, та він квапливо опускає очі на підлогу. Потім у дверях з'являється Ада. Вона так і не вийшла заміж, живе в одноповерховому будиночку з садом.

— Ми починаємо, ви впевнені, що не хочете бути присутнім?

— Так.

— Вам щось треба?

— Ні.

Вона киває, намагається всміхнутися.

— Зачекайте, Адо, — зупиняю я її.

Вона повертається:

— Слухаю вас, професоре.

— Якщо це станеться, нехай усі повиходять, та перш ніж іти по мене, видаліть їй з рота респіратор, познімайте кра-

пельниці, заберіть усе, прикрийте частину... Поверніть її мені в пристойному вигляді.

Альфредо вже пройшов фільтраційну зону й увійшов в операційну з піднятими руками, до нього наблизився асистент, щоб надіти йому рукавички. Ти зараз уже під безтіньовою лампою. На мені лежить найжахливіший обов'язок: повідомити твоїй матері. Цього ранку вона відбула до Лондона, ти це знаєш, вона має взяти в когось інтерв'ю, здається, якогось міністра, тому перебувала в дуже збудженому стані. Її таксі рушило від під'їзду трохи раніше, ніж поїхала ти. Я чув, як ви про щось сперечалися у ванній кімнаті. У суботу ти повернулася надто пізно, десь о чверть на першу. Оці п'ятнадцять хвилин запізнення після узгодженого часу дуже її розізлили, вона не пробає певних речей, зокрема коли не виконуються домовленості, це здається їй замахом на власний спокій. Вона любляча мати, проте ці суворі риси характеру захищають її, та, повір, і пригнічують також. Я знаю, що ти не робиш нічого недозволеного, ви зустрічаєтесь з друзями перед замкненою школою. Залишаєтесь там, щоб побалакати в темряві, на холоді, ховаючи пальці під стягнутими рукавам светрів, під великими графіті. Я завжди дозволяв тобі це робити, я тобі довіряю, довіряю й твоїм помилкам. Я знаю тебе такою, якою ти є вдома, у ті нечасті моменти, коли ми разом, проте я не знаю, яка ти з іншими. Я знаю, що в тебе добре серце й ти без залишку віддаєш його своїм друзям. І добре робиш, заради цього й варто жити. Але твоя мати так не думає, вона вважає, що ти мало вчишся, що ти марнуєш свою енергію і потім не надолужиш згаяне в навчанні.

Іноді ти зі своїми друзями, находившись по нашому кварталу, пірнаєш у паб на розі, у цю славнозвісну підвальну

«кишку». Яюсь я зазирнув туди зверху, крізь одне з тих низеньких вікон, що виходять на хідник, і побачив, як ви смієтесь, обіймаєтесь, розчавлюєте недокурки в попільничці. Я був елегантним паном п'ятдесяти п'яти років, що прогулювався наодинці тієї ночі, а ви були там унизу, за цими маленькими віконцями з ґратками, де зупиняються собаки, щоб увібрати пахощі, ви були такі молоді й дружні. Ви чудові, Анджело, я хотів тобі це сказати. Чудові. Я підглядає за вами, майже стидаючись цього, з такою ж цікавістю, з якою старий дивився б на дитину, що розпаковує подарунок. Так, я бачив, як ви розпаковували життя там, унизу, у цьому задимленому барі.

Я вже поговорив зі своєю секретаркою. Їй вдалося зв'язатися з леговищем Гітроу. Ельзу там зустрінуть одразу в рукаві та відведуть до окремого приміщення, щоб розповісти їй про те, що сталося. Жахливо дізнаватися про таке в літаку з купою газет на колінах, ані про що не знаючи. Вона гадає, що з нами тут, унизу, усе гаразд, донечко, і я б хотів, щоб її політ ніколи не закінчувався, щоб він тривав безкінечно крізь усе небо світу. Можливо, вона дивиться на хмарку, одну з тих хмарок, що ледве прикривають сонце, іскристий промінь, який заглядає в невеличке віконце, щоб освітити її обличчя. Вона, напевно, читає статтю якогось колеги й коментує її, безшумно рухаючи губами. Я так добре знаю її мимовільну міміку, неначе кожна емоція на обличчі має свій мікроскопічний знак. Вона стільки разів була разом зі мною в літаку. Я вивчив зморшки в неї на шії, маленьку складочку шкіри на підборідді, коли вона нахилиє голову при читанні; втомленість її очей, коли вона знімає окуляри й заплющує очі, поклавши голову на спинку крісла.

Зараз стюардеса подає їй тацю зі сніданком, своєю досконалою англійською вона відмовиться від нього й попросить: «Just a black coffee»¹ та дочекається, доки запах фасованої їжі віддаляється від неї. Твоя мама завжди залишається на землі, навіть коли вона в небі. Зараз її обличчя повернуте до ілюмінатора, вона, можливо, опустила завісу: це — її півгодини відпочинку. Вона, певно, думає про всі ті подорожі, які має здійснити, без жодного сумніву, захоче ще сьогодні заїхати в центр щось купити. Останнього разу вона привезла тобі це чудове пончо, пам'ятаєш? Та, ні, вона, мабуть, ще дуже сердиться на тебе... Що вона подумає, коли працівниця лєтовища її зустрічатиме? Як у неї підкосяться ноги? З яким виразом обличчя вона дивитиметься на пасажирів різноманітних міжнародних рейсів, що проходять повз неї? З яким жахом? Знаєш, Анджело, вона постарішає, стане дуже старою. Вона тебе так любить. Вона сучасна, розвинута жінка, їй так подобається спілкування, вона стільки знає, та не знає болю, гадає, що знає його, та не знає. Вона там нагорі, у небі, і ще не знає, що тут, унизу. Страждання оселилося в грудях, там де й грудей уже немає. Є діра, яка затягує в себе все з шаленою швидкістю, немов вир, затягує коробки, сукні, світлини, прокладки, фломастери, компакт-диски, запахи, дні народження, тіток, рукавники для плавання, пелюшки. Геть усе. На цьому лєтовищі їй доведеться все це з себе вишкребти. Вона залишиться на безлюдній площі свого життя, з порожньою торбою через плече. Можливо, вона побіжить до скляної стіни, звідки можна побачити, як вирушають літаки, почне битися об цю стіну, яка закриває небо, немов тварина, яку збила з ніг злива.

¹ Тільки чорну каву (англ.).

Моя секретарка поговорила з керівником летовища, її запевнили, що будуть вкрай обережними, робитимуть усе, щоб вона не надто стривожилася. Усе організовано, першим же рейсом вона полетить назад, є літак «Бритіш Ейрвейз», що відбуває одразу ж після її прильоту. Усе організовано, її відведуть у затишний куточок, принесуть чай, дадуть зателефонувати. У мене в кишені є увімкнений телефон, я це перевірів, зв'язок добрий — чотири риси, це дуже важливо. Я збрешу, спробую не сказати, що ти в Україні важкому стані, звісно, вона мені не повірить. Подумає, що ти вже мертва. Та я зроблю все, щоб мої слова лунали переконливо. У тебе каблучка на великому пальці, я цього раніше не помічав. Ада потурбувалася зняти її, тепер вона в мене в кишені, намагаюся натягнути її на свій великий палець, ні, не зможу, тепер спробую на середній, на цей, мабуть, налізе. Та ти не вмирай, Анджело, не вмирай, перш ніж приземлиться літак із твоею мамою. Нехай твоя душа не перетинає небо, яке для неї ще ясне. Не переріжай курс її літака, залишися, доню, не йди.

Мені холодно, я ще у своєму робочому одязі, мабуть, мені треба перевдягнутися, речі в металевій шафі з моїм іменем на дверцятах. Я обережно повісив піджак поверх сорочки, гаманець і ключі від машини я поклав на верхню полицю та замкнув навісний замок. Коли це сталося? Три години тому, можливо, навіть менше. Три години тому я був такою ж людиною, як інші. Яким же підступним є біль, яким нестримним. Неначе кислота, що розлилася й робить свою справу, роз'їдаючи все глибше й глибше. Руки лежать у мене на колінах. За завісою зі стрічок я бачу частину корпусу онкологічного відділення. Я ще ніколи не зупинявся в цій кімнаті, лише проходив крізь неї. Сиджу на дивані зі штуч-

ної шкіри, переді мною низький стіл і два вільні стільці. Підлога зелена, та на ній є темні цяточки, які шалено мигтять у моїх очах, немов віруси під мікроскопом. Тепер мені здається, що я очікував цю трагедію.

Нас із тобою розділяють коридор, двоє дверей і кома. Я себе запитую, чи можна переступити межі в'язниці цієї відстані, спробувати уявити собі, що це сповідальня, і на танцюючих цяточках цієї підлоги попросити тебе, донечко, про аудієнцію.

Я — хірург, людина, що навчилася відокремлювати здорову частину організму від хворої, я врятував багато життів, та, Анджело, не своє.

Уже п'ятнадцять років ми живемо в одному й тому ж будинку. Ти знаєш мій запах, мою ходу, як я торкаюся речей, мій завжди врівноважений голос, ти знаєш як м'які, так і жорсткі риси мого характеру, настільки дратівливі, що не мають жодного виправдання. Я не знаю, що ти про мене думаєш, можу це собі тільки уявити. Ти вважаєш мене відповідальним татом, не позбавленим певного сардонічного почуття гумору, але дуже віддаленим. Ти маєш дуже міцний зв'язок зі своєю мамою, він живий, хоч іноді ви сперечаєтесь. Я був чоловічим костюмом, що висить осторонь від ваших взаємин. Про мене розповідає більше не моя присутність, а моя відсутність, мої книги, мій плащ на вішакові при вході. Це — оповідання, якого я не знаю, написане вами за прикметами, які я вам залишив. Як і твоя мама, ти також волила моєї відсутності, тому що моя присутність викликала в тебе втому. Стільки разів, виходячи вранці з дому, у мене було відчуття, що ви вдвох, ваша енергія підштовхували мене до дверей, щоб звільнити вас від моєї надокучливості. Мені подобається природність вашої злагоженості, я дивлюся на неї з усмішкою, ви певним чином

захистили мене від мене ж самого. Я ніколи не відчував себе «природнім», я намагався ним бути, відчайдушне намагання, тому що будь-яка спроба бути природнім — це вже поразка. Нарешті я прийняв ту модель, яку ви мені підготували на веленовому папері ваших потреб. Я назажди залишився гостем у своєму домі. Я навіть не обурився, коли в мою відсутність упродовж дощових днів покоївка переставила сушарку з вашими мокрими речами до калорифера в мій кабінет. Я без протестів звик до цих «мокрих» утрочань. Тепер, сидячи в кріслі, я не міг повністю витягнути ноги, поклавши книгу на коліна, продовжував дивитися на вашу білизну. У цих мокрих речах я знайшов собі компанію ще кращу за вашу, бо в цій тоненькій і простій тканині був приємний ностальгічний запах, звичайно ж, від вас, але й передусім від мене самого, від моєї самотності. Я знаю, Анджело, що за всі ці роки мої поцілунок, мої обійми стали незграбними, слабкими. Щоразу, коли я тебе притуляв до себе, я відчував, як твоє тіло тряслось від нетерпеливості, а то й навіть від незручності. Тобі було некомфортно зі мною, от і все. Тобі було достатньо знати, що я є, дивитися на мене здалеку, неначе пасажир, що притулювся до віконця іншого потяга, ховаючись за склом. Ти — чутлива й сонячна дівчина, але твій настрій може раптово змінюватися, ти стаєш розлюченою, сліпою. У мене завжди була підозра, що ці напади таємничого гніву, після яких ти стаєш засмученою, з'являються в тебе через мене.

Анджело, за твоєю безвинною спиною є вільний стілець. У мені самому є вільний стілець. Я дивлюся на нього, дивлюся на спинку, на ніжки та чекаю, і мені здається, що я щось чую. Це — шум надії, я його знаю, я чув, як він задихається в глибині тіл і з'являється в очах міриад пацієнтів,

які були переді мною, я чув, як він зупиняється в кріслі, між стінами операційної зали, щоразу, як я підношу свої руки, щоб вирішити долю чийогось життя. Я достеменно знаю, що мені мариться. У цяточках цієї підлоги, що зараз повільно рухаються, мов мурашки, немов мерехтливі тіні, мені мариться, що цей вільний стілець заповниться хоча б на одну лише мить жінкою, не її тілом, а її милосердям. Бачу пару бордових туфель із глибоким вирізом, дві ноги без колготок, надто високе чоло. І ось вона вже переді мною, щоб нагадати мені, що я — унтор¹, людина, що осіняє без розбору чоло тих, кого кохає. Ти її не знаєш, вона пройшла крізь моє життя, коли тебе ще не було, пройшла й залишила пам'ять назавжди. Я хочу бути з тобою, Анджемо, у тому сплетінні трубок, у яке тебе поклали, де краніотомом розітнуть тобі голову, щоб розповісти тобі про цю жінку.

¹ Унтор — людина, яку під час епідемії чуми 1630 року в Мілані підозрювали в розповсюдженні інфекції. Вони начебто посипали жовтуватим порошком ручки дверей, до яких люди часто торкалися.

Я зустрів її в барі. В одному з тих барів на периферії, де подавали погану каву, таку ж погану, як і запах, що линув із-за напівпрочинених дверей туалету, перед якими стояв старий стіл з іграшковим футбольним полем. Відвідувачі, увійшовши в запал, повідривали футболістам голови. Від спеки можна було задихнутися. Щоп'ятниці я приїздив до твоєї мами в будинок, який ми винаймали на морському узбережжі, на південь від міста. Моя машина несподівано заглухла на автостраді, обабіч якої були висохлі брудні луки та декілька промислових споруд. Довелося йти пішки під палючим сонцем, щоб дістатися цих будинків, вони єдині виднілися вдалині на самому краю міста. Це були перші дні липня шістнадцять років тому.

Я увійшов у той бар спітнілим і в найгіршому настрої. Замовив собі каву та склянку води й запитав, де знайти механіка. Вона, зігнувшись, щось шукала рукою в холодильнику.

— А незбираного молока немає? — це були перші слова, які я від неї почув, вона зверталася до хлопця з рябим обличчям, що стояв за барною стійкою, на талії в нього був зав'язаний сіруватий фартушок.

— Звідки?! — відповів він, наливаючи мені воду й підставляючи під склянку мокре металеве блюдечко.

— Нічого страшного, — сказала вона й поставила на лавку за кілька міліметрів від мене упаковку знежиреного молока. Її пальці полізли в маленький квітчастий пластико-

вий гаманець із застібкою, вона витягнула звідти гроші й поклала їх поряд із молоком.

— Механік є, — прошепотіла вона до мене, забираючи решту. — Та невідомо, чи працює майстерня.

Я обернувся на звук цього голосу, що прозвучав неначе котяче нявкання. Тоді наші погляди зустрілися вперше. Вона не була вродливою, і навіть не надто молодою. Неякісно знебарвлене волосся обрамляло вилицювате худе обличчя, на якому блищали очі, що здавалися такими сумними від надмірної кількості макіяжу. Залишивши молоко на стійці, вона попрямувала до музичного апарата. Хоч на вулиці й сяяло сонце, у цьому барі було досить темно, він був заповнений різким смородом від забитої каналізації та настирливою музикою якогось англійського гурту, що був тоді в моді. Вона стояла майже приліпившись до того апарата, заплющила очі й почала повільно хитати головою. Так цей хитливий обрис і залишався в темному закутку бару. Бармен вийшов з-за стійки бару до самих дверей, щоб показати мені дорогу. Я провештався по всьому кварталу, так і не знайшовши майстерні. На дорозі не було нікого. Якийсь старий на балконі витрушував скатертину. Я повернувся в бар ще більш спітнівши.

— Я нічого не знайшов.

Узявши з коробки декілька паперових серветок, утер собі чоло.

Музичний автомат уже мовчав, та вона ще була там. Не рухаючись, сиділа на стільці, дивилася поперед себе, жуючи американську жуйку. Підвелася, забрала свою упаковку молока зі стійки й попрощалася з хлопцем. На порозі вона зупинилася:

— Я йтиму в той бік, якщо ви хочете...

Я поплентався за нею під палючим сонцем. На ній була бузкова майка й коротка яскраво-зелена спідниця, на ногах

Літературно-художнє видання

МАДЗАНТІНІ Марґарет

Не йди

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Координатор проекту *Т. М. Куксова*
Відповідальний за випуск *М. І. Коміна*
Редактор *Р. В. Мельників*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *Т. М. Віланова*

Підписано до друку 04.07.2016. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Арно Про». Ум. друк. арк. 15,96. Наклад 8000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

Віддруковано у ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4
впроваджена система управління якістю
згідно з міжнародним стандартом DIN EN ISO 9001:2000

Мадзантіні М.

М13 Не йди : роман / Марґарет Мадзантіні ; пер. з італ. В. Степанова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 304 с.

ISBN 978-617-12-0533-8

ISBN 978-88-6621-095-5 (італ.)

Тімотео був бездоганим чоловіком, турботливим батьком і хірургом з чудовою репутацією. Він мав усе, про що можна мріяти: щасливу сім'ю, гарну доньку, вілу на березі моря. Проте одна ніч, яку Тео провів у барі, назавжди змінило його життя. Він закохується в емігрантку, з якою не має нічого спільного, крім хмелю в голові. Коханя, зрада, пристрасть — три гострі кути цього роману. Та коли доля забирає в Тімотео кохану жінку, він розуміє, що втратив дещо більше...

УДК 821.131.1
ББК 84(4Іта)

- Бахмут (Артемівськ), вул. Незалежності, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
- Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (колишній універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
- Білогород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
- Бердянськ, просп. Азовський, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
- Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
- Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
- Вознесенськ, вул. Синакова, 5-А, (05134) 3-20-19
- Дніпродзержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
- Дніпропетровськ, просп. Дмитра Яворницького, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
- Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Mirada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
- Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Вопак», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
- Запоріжжя, просп. Соборний, 58, (061) 787-63-86
- Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
- Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
- Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
- Ізюм, пл. Діхона Лєнона, 7, (05743) 3-14-72
- Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТЦ «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
- Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
- Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
- Київ, вул. Маршала Малиновського, 12-А (ТЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
- Київ, вул. Лукашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
- Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
- Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
- Кіровоград, просп. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
- Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТЦ «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
- Конотоп, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
- Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
- Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
- Кременчук, вул. Соборна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
- Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
- Кривий Ріг, вул. Ватутіна, 39-А, (056) 409-60-75
- Лисичанськ, просп. Перемоги, 117 (ТЦ «Лімон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
- Лубни, пл. Ярмакова, 30-А (ТЦ АТБ), (05361) 7-17-10
- Луцьк, вул. Лесі Українки, 53 (ТЦ «Галерея Центр», цокольний поверх), (0332) 78-35-08
- Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
- Львів, вул. Городоцька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
- Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Слізавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
- Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
- Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
- Мукачеве, вул. Федорова, 6 (ТЦ ЦУМ)
- Ніжин, вул. Шевченка, 11-А (ТЦ «Гермес», 0512) 47-58-43
- Миколаїв, вул. Потьоминська, 63/2, (0512) 47-58-43
- Нікополь, просп. Трубиньки, 14 (ТЦ ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
- Нова Каховка, вул. Паризької комуні, 13 (ТЦ «Центральний», колишній «Дитячий світ», 2-й поверх), (05549) 7-96-51
- Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
- Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
- Одеса, вул. Краснова, 17 (орієнтир — пл. Топубуїна), (048) 780-19-84
- Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
- Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
- Павлоград, вул. Центральна, 84-А, (057) 752-65-92
- Первомайськ, вул. Револуцій, 34, (05161) 7-53-99
- Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
- Прилуки, вул. Київська, 138 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04637) 3-29-00
- Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
- Сєвдонове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинк побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
- Слов'янськ, пл. Соборна, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
- Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
- Тернопіль, вул. Перля, 3 (ТЦ «Novus», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
- Ужгород, вул. Минайська, 16-Г (ТЦ «Копієсти», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
- Умань, вул. Шевченка, 23-А (ТЦ «Сті»), (044) 444-000-6
- Фастов, вул. Івана Мазепи, 6 (ТЦ «Фуршет», 2-й поверх), (04565) 6-05-11
- Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
- Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
- Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
- Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
- Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
- Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
- Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
- Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
- Чернівці, вул. Головна, 10, (0372) 58-72-44
- Шостка, вул. Карла Маркса, 24 (у відділенні Приватбанку), (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua